

LJUBLJANSKI ČASNIK.

St. 23.

V petik 21. Sušca

1851.

Povabilo na naročbo.

S prvimi dnevami maliga travna tekočiga leta se začne nova naročba na časopis „Ljubljanski Časnik“.

Naj častiti bravci sami sodijo, ali je vredništvo o začetku leta naznanjenim obljubam in postavljenim vodilam zadostilo, ali saj, kolikor je bilo mogoče, zadostiti si prizadevalo. —

Kar smo takrat omenili, tudi tukaj ponovimo:

„Ljubljanski Časnik“ bo sploh iz celiga serca Avstrijanec in kakor takšni posebno Slovenec. — Kakor Avstrijanec bo on, kar se bode le storiti dalo, vse podperal, kar naši dragi vesoljni Avstriji k dobremu služi, in se bo vsimu zoperstavljal, kar edinost in mir med bratovskimi ljudstvi overa.

Kakor zvesti sin svoje slovenske matere si bo „Ljubljanski Časnik“ iz cele moči prizadeval podpiran po enakomislečih naše ljudstvo na tisto stopnjo omike ali izobraženosti, blagostanja in sreče povzdigniti, na kateri se druge ljudstva znajdejo, in ktere je ono tudi popolnoma vredno.

Vlada je „Ljubljanskiga Časnika“ izvolila, svoje ukaze oznanila in postave Slovincem naznanovati. On si bo tedaj prizadeval svojim bravcem pravi pomen novih postav, kjer bo potreba natanjnejše razlagati, in vladi deželne potrebe kazati.

Politiški stan evropskih zadev je tak, de bomo gotovo v kratkim zelo važne in imenitne prigodbe, morebiti v mnogih državah doživeli. — Bomo tedaj zgodbe politiskiga sveta in posebno Avstrije skerbno nabirali, in kar bode le mogoče naglo častitim bravcem pri-
našali. —

Kar se tiče politiskiga mnenja, je naša zastava znana, ktere se bomo tudi v prihodno zvesto držali: svobodna, samostojna, nerazvezljiva vstavna avstrijska država, z enakopravnostjo vsih narodov po postavi 4 sušca 1849. — Vsi vodivni sestavki bodo temu namenu primerjeni, naše geslo je: Avstrija čez vse.

Svoje obljube dopolniti „Ljubljanski Časnik“ le zamore podporan po enako mislečih. Naša slovenska domovina šteje toliko mož iskrene domoljubnosti in izverstne učenosti, katerih (žali Bog) skrite zaklade bi mi zelo radi v verstice našiga časopisa jemali, še poznim vnukam v spomin in slavo naših rojakov. Prosimo tedaj „Lepoznanski list“ okinčati z poezijo in prozo, posebno bi vošili: cestopise po slovenskih krajih, življenjopise imenitnih Slovincov, popisovanje slovesnost na kmetih, domačih šeg in navad, zgodovinske spominke slovenskiga rodu, narodne pripovedke in pravlice, narodne pesmi itd. itd. — Kar je enimu nemogoče se bo slavno končalo viribus unitis.

„Ljubljanski Časnik“ izhaja vsak teden dvakrat in sicer vtorek in petik. Predplačuje se za celo leto pri založniku Jožefu Blazniku 6 gold., za pol leta 3 gold., za četert leta 1 gold. 30 krajc. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajta še 15 krajc. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti zneso 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 krajc., za četert leta 1 gold. 45 krajc.

Pisma, v katerih se naročnina pošilja, se morajo po novih postavah frankirati.

Dopisi naj se pošiljajo v tiskarnico Jožefa Blaznika.

V Ljubljani 14. marca 1851.

D. Meleer, odgovorni vrednik.

Jožef Blaznik, založnik.

Vradni del.

12. marca 1851 je bil ravno tu II. del občniga državnega zakonika in vladniga lista od leta 1850, ki je 6. januarja 1850 v edino-nemškem, 6. septembra 1850 v slovensko-nemškem, 27. septembra 1850 v talijansko-nemškem, 29. oktobra 1850 v horvaško-nemškem, 3. decembra 1850 v česko-nemškem in 14. januarja 1851 v madjarsko- in 6. marca 1851 v rusinsko-serbsko- in romansko-nemškem dvojnem izdanju na svitlo prišel, v poljsko-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlal.

Zapopade pod

Št. 2. Cesarski patent od 30. decembra 1849, s katerim se deželna vstava za vojvodstvo avstrijsko nad Anizo z dotičnim volitnim redam za deželni zbor razglasi in naznani.

Dunaj 14. marca 1851.

Od c. k. vredništva občniga državnega zakonika in vladniga lista.

18. marca 1851 je bil IV. del, III. tečaj deželnega zakonika in vladniga lista izdan in razposlan, ki zapopade:

Cesarski ukaz od 25. januarja 1851, s katerim se da povelje, vojaško vozotajstvo (tarničarstvo) na vojaške člene zaprisegovati. — Okolnik ministerstva za vojaštvo od 8. februarja 1851, s katerim se cesarski patent od 28. junija 1850 zastran pristavljanja izpeljavniga poterjila (poterjila izpeljivosti), in ukaz ministerstev pravosodja, denarstva, potem bogočastja in uka od 8. novembra 1850 zastran pobere in zaračunanja postavnih in

prostovoljnih prineskov v zalog (fond) normalnih šol z nekterimi premembami tudi vojaškim sodnijam razglasi, da nej se po njih ravna. — Razpis vojaškiga ministerstva od 8. februarja 1851, s katerim se bolj natanjko odloče zastran zapriseganja vozotajstva na znanje dajo. — Cesarski ukaz od 10. februarja 1851, s katerim se §. 408 reda kazenske pravde zastran tega razlaga, kdaj se je cenitne prisege za iznajdbo odškodovine s kaznjivim djanjem poškodovaniga posluževati. — Razglas krajnskiga deželniga poglavarja od 19. februarja 1851. Uravnava ravnave glede razprostiranja nasledovnih listov in sicer popisovanj oseb in reči.

Nevradni del.

Če Avstrija z vsimi kronovinami novo vstavljene nemški zvezi pristopiti, ali le z nekterimi?

(Dalje.)

II.

Rožni cvet leta 1815 v zgodovini slavniga spomina zgubil ne bo, 18. dan tistiga mesca je Napoleonovo cesarstvo po zmagi pri Waterloo v prah raspadlo, ravno tisti dan pa so tudi nemški knezi zaveru nemških držav podpisali in ji tako vesoljno veljavnost dali. Obsegla je ona 38 samostojnih držav, namreč 34 samovladij, ino štir svobodne mesta pod republikansko vlado. Med samovladnijam je bilo eno cesarstvo (avstrijsko) pet kraljestev, namreč porusovsko, bavarsko, württem-

berško, hanoveransko in saksonska, in druge nadvojvodije, vojvodije in knežije. — Namen te nerazvezljive zaveze je bil: z zedinjeno močjo se zoperstaviti v unajnimu sovražniku, ki bi vtegnil eno ali drugo družbinih dežela nadlegovati — sicer pa tudi za notranjo vpravnavo zedinjenih držav skerbeti. Od časa do časa so bili poklicani veliki posvetovavni zbori, ki se zbori državne nemške zaveze imenujejo v starim nemškem mestu Frankobrodu Majnskim, — tam so se znidili ob odločenim času pod predsedništvam Avstrije poslanci vsih držav nemške zaveze, in kar so oni sklenili, je vsim veljalo. Med temi vladami so bile le dve velike evropske države namreč avstrijsko cesarstvo, in porusovsko kraljestvo. Tudi dve zunanji vladi so zastran posamesnih del nemški zvezi pristopile, namreč danski kralj zastran Holsteina in kralj doljnih dežel (Niederlande) zastran Luksenburga. Tudi avstrijska in porusovska vlada niste z vsimi svojimi deželami nemški zvezi pristopile. — Avstrija ji je odločila Galicijo, vse dežele ogerski kroni poddane namreč Ogersko, Hrovaško, Slavonsko, Erdeljsko, in celo Granico; Dalmacijo in lombardo-beneško kraljestvo; Porusovska vlada je odločila kake proti izhodu ležeče dežele.

Zakaj je takrat avstrijska vlada cesarstvo v dve polovici ločila, v nemški, in ne nemški del — se je že dostokrat vprašalo, in mi po našim omejenim znanju moramo obstati, de popolnoma veljavniga vzroka take delitve ne najdemo, če bi ne mislili, de so ptuje vlade to nasvetvale, katerim je moč in blagostanost Avstrije kakor nemškiga bilo tern v peti. Če

svobodi in samostojnosti naše države iz tega nič škode ne zvrta, ako se zvezi drugih tudi samostojnih držav pridruži, bi se bil ravno tako lahko tudi nenemški del cesarstva nemškemu dodjal; če bi pa iz takiga združenja samostojnosti Avstrije kaka škoda izrasti vtegnila, ni bilo nič manj nevarno se le s polovico samovladije v taki politički stan reči podati. Že tačas bi bila morala po naši pameti ta veljati: z vsimi kronnimi deželami v nemško zvezo ali pa z vsimi iz nje stopiti.

Če bi nam kdo odgovoril, de je tačas ogersko kraljestvo imelo vstavno vlado in de je ta okoljsna zadržek stvarila, mi porečemo, ali je ta izjema tudi veljala zastran Galicije, Dalmacije, Granice in lombardo-beneškiga kraljestva? — Če se je pa le na večino nemškiga jezika v kaki kronovini gledalo, kako se more Česko, Moravsko, Silesko, Krajnsko in Primorsko nemškemu došteti, ker je gotovo, de v vsih teh kronovinah večina prebivancev ni Nemcov, ampak Slovanov mnogih narodov, katerim je narodnost ravno tako draga, kakor Hrvatam, Slavoncam ali Dalmatincam. — Tode eno seme se je tačas neprevidno sejalo, katero je še le v letu 1848 k tako silno veliki in grozovitni nevarnosti doraslo. Nemci tako imenovanih avstrijsko nemških kronovin v poglavitnih mestih posebno na Dunaju so se prevzeli, in so začeli ošabno gledati na druge avstrijske narode ravno tistih kronovin, čez ktere so se ti za lastno narodnost poganjali. Sploh se je le slišalo: naša vlada je nemška, Avstrija je nemška država, mi smo vsi Nemci, i. t. d. — Tem nasproti so se Madjari, pervaki bivšiga ogerskiga kraljestva, ravno tako ponosno na nemški del cesarstva ozirali, jim je bilo Švab (Nemc) ne veliko bolj častito ime kakor Tot (Slovan); Italiani so nas tudi le poznali kakor *tedeschi* (Nemci), — nemoremo se tedaj čuditi, če se je tako redko od Avstrijancov govorilo. Nar nevarnejšiga punta namreč Dunajčanov in nemške stranke bi mi gotovo ne bili doživeli, če bi že v letu 1815 samostojna samovladija z vsimi deželami nemški zvezi se bila pridružila. In to sicer brez pogube narodnosti in lastne samostojnosti, kakor so zapopadeni v Švajcarski zvezi Nemci, Francozi in Italiani. — In tako lahko je bilo v letu 1815 nekaj osnovati, kar zdaj, ko je javno mnenje tako združeno, toliko zvonajnih in znotrajnih nasprotnikov najde, ker se nekateri nemški vladarji še zdaj ne dajo izučiti, de je Nemcam še zmiraj clo malo prida doteklo, če so svoj pogled na zvonajne kraje obračali.

Tako nepopolnoma izkovan nemška zveza se je vlekla do leta 1848. Že davno so umni in skušeni politički možje svoje prepričanje na znanje dajali, de bi treba bilo podobo nemške zveze potrebam časa primerno prenarediti in zmote popraviti, katerih kakor vsaka človeška naprava, tudi zvezna postava leta 1815 popolnoma prosta ni. Zveza sicer je nerazvezljiva in nerazdeljiva, podoba pa ima pomanjkljivosti, katere se morajo poravnati. Že to ni bilo prav, de so nekteri udji bili tako clo majhne državnice mem drugih udov velikih evropskih držav. Druga napaka je bila, de nemško zastran zvonajnih zadev je bilo pri ptujih vladah premalo obrajtano, kar se je pa le zgodilo, ker je udam dostikrat potrebne edinosti manjkalo. Tretjič se bo gotovo tudi vsakimu napčno zdelo, de so nemške države kakor udji tako tanke zveze, tako razne vladbine podobe imele. Brez de bi tukaj govorili od štirih svobodnih nemških mest, ki so se imenovale republike, so nekatero zvezne kraljestva, vojvodstva i. t. d. imele saj začeto osnovo vstavne vlade pa brez na tanjko določenih mej, tjer se jo dostikrat prigo-

dilo, de so si vlade in poslancev zbori na skrižem segli. — V Berlinu pa in Dunaju smo najdlji samoderžni vladi brez djanja in imena vstave. Kako je bila tedaj centralna zvezna oblast v Frankobrodu v stanu enakopravno svobodne mesta, vstavne in samoderžne države obseči in vladati.

Clo nikjer ni prekucija leta 1848 tako žalostnih nasledkov imela, kakor na Nemškem, nikjer se niso ljudem tako silno možgane zmešale, kakor tam, povsod je tudi dandanašen mir že bolj vgotovljen, kakor ravno na Nemškem. Tudi naši Avstrii so od tod nar hujši nevarnosti žugale, razdeljivna nemška stranka je puntarskim Madjaram in Italianam nar terdnejši podporo ponujala, na Dunaju pri grozovitni revoluciji 6. kosoperska leta 1848 je ona namenila avstrijsko cesarstvo v serce zadeti. Še zdaj so le nemške zmešnjave ogenj iz kateriga nezadovoljne stranke na Ogorskem in na Laškem vedno žerjavco za nove punte išejo. Na Nemškem mora naša vlada zoperstavke premagati, zlo težke zoperstavke od raznih strani. Tam se zedini z puntarskim duham, ki netrudno vse kraje Evrope podpihuje, svojoglavnost in terdovratnost nekaterih vlad in kratki pogled državnih mož, ki v političkih rečeh niso tako vajeni, de bi razumeli imenitne žlahtne namena, katere avstrijska vlada za mir in blagostanost nemškiga in cele Evrope skerbbljiva ne preneha za vpeljavo ponujati. Tode kar je Avstrija v resnici hotla, se je še vselej zgodilo, če ne gre z besedo in z peresam. bo gotovo šlo z orožjem in topovi. — V sledečim sestavku bomo omenili kake političke naprave ponuja naša vlada tako Avstriji kakor Nemškemu v prid.

(Konec sledi.) Melcer.

Kako zamorejo učenički po deželi v učencih pretuhtovavnost zbuditi in se sami od njih kej učiti?

Posebno razveseli učenik svoje male učence, ako jim take reči da izdelovati, s kterimi so persiljeni nekoliko misliti, pa vender de niso za nje pretežke. Ljudje po deželi se po zimi, ko imajo bolj čas, večkrat pomenkovajo, koliko p. kdo pozna lesov, trav, živin itd. Tudi učenički bi prav storili, ako bi ukazali učencam p. enkrat, de naj vsak popiše imena vsih lesov, ki jih pozna, drugikrat vsih trav in zeliš, drugikrat vsih živin in zverin, drugikrat vsih ptic, drugikrat vsih laznin, drugikrat žuž, merčesov itd.; zopet drugikrat vsih bolezin; zopet drugikrat imena vsih travnikov, njiv, pašnikov itd., ki so okoli vasi vsakteriga; zopet drugikrat vse dele voza, hiše, kozelca itd. To bi bile narodovne in domačinske naloge za učence, ktere bi z veseljem izdelovali; včasih bi doma cela hiša tuhtala, de bi več reči skupej spravili. Kar bi kateri napak zapisal, bi se mu lahko povedalo, de se tako in tako mora pisati. Kaj bi to več prida perneslo, kot marsikteri iberhaus, dektanda, pelitenc itd. itd.

(Dan.)

Austrijsko cesarstvo.

Xp. Dopis iz Celja. 5. hudodelstvo, čez katero se je v Celju pri porotni sodbi sklevalo, je hudodelstvo, ki se zavolj pohujšanja človeške nrave vedno bolj in bolj razprostira in človeštvu pogin žuga, ki hudodelnika pod neumno živino poniža in priča, da nima nobeniga človeškiga čuta, kterege le malokdaj kaznovana roka zadene, ker hudodelstvo tožnika konča; to je hudodelstvo detomora; žalostno znamenje pomanjkljivosti pravih verskih zapopadkov, naj vstane iz ne- ali napačne izobraženosti; pa še bolj obžalovati je, da se to hudodelstvo med kmeti vedno bolj razšira in tako kmetiško npravno prostoto kali in smešno stori. —

Tega hudodelstva obdolžena je stala pred sodbo 25 let stara (kakor je menila) neoženjena dekla iz Koničje vasi, Marija Weber, majhne, čverste postave; natora je ni posebno ne z dušnimi ne z telesnimi lastnostmi obdarovalo, akoravno je v velikem sumu, da se je že v tretje z moškim spolam pregrešila. To so sledeče okoljšine kazale:

22. septembra pretekliga leta so najdlji v mlinskem potoku novorojeno dete mervto; zdravniki so ga pregledali in djali, da je bilo že v drugej stopnji gnjilobe, da je razunmatere živelo, kar je sapna in plučna poskušnja pokazala, da je bilo za življenje zmožno, da je pa koj po porodu, naj bo zavolj poškodovanja na čelu, temenu in tilniku, ki se je moglo z roko zgoditi, ali pa, kar je še bolj gotovo, v vodi smert storilo. To so zdravniki, med kterimi so bili 4 doktorji, enoglasno terdili; na vprašanje pa, kako dolgo je bil otrok v vodi niso vsi enako govorili, bil je razloček od 2—6 dni, slišali smo clo mnenje, da voda gnjilobo pospeši. — Tedaj se ni vedilo, kdo da je bila mati tega otroka, kakor je še dandanašni neznano, preiskovalo se je toraj in pri tem preiskovanju pride zatožena v sum, ker ni še davno, kar je bila noseča, in se je potem nosečnosti znebila, brez da bi kdo vedil na kako vižo, brez da bi bila sama v tem kaj zadovoljniga napeljala. — Ona sama, poklicana, se zavolj tega opravičiti, pravi, da je, kakor iz znamenj sklene, mesca februarja spočela, da je na nedeljo sv. imena, to je 8. ali znabiti 15. februarja sad od nje šel. Da so se to nedeljo take znamenja na njej vidile, terdijo priče, pravijo pa tudi, da, če je rodila, se je to le takrat zamoglo zgoditi, ker je vpadla in ker so potem skerbno nanjo pazile. Ko se je zatožena 23., 24. in 25. septembra telesno preiskovala, so zdravniki se izgovorili, da je mogoče, da je pred 2—6, ali kakor eni zdravniki terdijo pred 14. dnemi rodila, ker se zavolj čverste postave ne more misliti, da bi bil sad prezgodej od nje šel; vsi umetniki pa pravijo, da, če je 8. februarja rodila, ne more nikakor najdeno dete njeno biti. C. k. državni pravdnik v oseb namestnika Maurer obstani sicer pri tožbi, je pa jasno spoznati dal, kako malo vzrokov zoper zatoženo priča. — Zagovornik je skušil pokazati, da najdeno dete ne more zatožene biti. —

Potem ko je predsednik vitez Azula vse okoljšine, ki za in zoper zatoženo govore, ponovil, odgovore porotniki enoglasno na prvo vprašanje, če je zatožena kriva, da je svoje nezakonsko, živo dete koj po porodu nalašč z rokami stiskala in ga potem v mlinski potok vergla, in da je z enim ali drugim tem djanjem otroka vsmertila: „Ni kriva“, in na drugo vprašanje, če je kriva prestopka, da je porod skrivala, tudi enoglasno: „Kriva“. Na to jo je sodništvo na tri mescce v ostri zapor obsodilo. — Ta cela obravnava, toraj tudi pogovori so bili v gladko tekočem slovenskem jeziku, in predsedniku ni bilo treba zase tolmača, samo pri spraševanju zdravnikov, kakor tudi pri govorih državniga pravdnika in zagovornika, ki svojih mnenj, predlogov ali govorov v slovenskem jeziku niso mogli ali hotli naznaniti, se je moral rabiti. Ta obravnava ni bila očitna, ker se pri posameznih rečeh ni moglo opustiti, reči v misel vzeti, ki sramožljivo dušo žalijo. —

* Krepcajoče vino, ako se nezmerno pije, kar se žalibog! po stari navadi pustno nedeljo med kmeti le prerado zgodi, rodi prepire in pretepe, ki se večkrat z hudim poškodovanjem, večkrat celo z smertjo eniga ali družiga končajo. — Taka nesreča, hudodelstva uboja namreč se je 13. in 14. t. m. pred sodbo stoječimu zgodila. Ignac Sluga, po domače Ga-

lič, 30 let star, posestnik in oče petero nedoraslih otrok iz Zabukovca, velike postave, je pustno nedeljo, nje pomen dobro spoznav, že na jutro začel piti in do večera pil, le večasih nekoliko prenehav. Že nekoliko pijan gre s tremi družimi pivskimi tovarši, po jutrajni božji službi v vinsko klet soseda, ker so kupe jako praznili. Pri tej priložnosti gre posestnik Juri Benetek ravno memo, povabljen piti, se sicer iz začetka brani, se potem vendar pivskim bratom pridruži govoriv, kakor več prič terdi: Jez nisim konjederec, da bi ne smel med ljudi. Potem gre Sluga z Benetkam prijazno v poslednjega klet, pa komaj prideta 6 seznjev preč, že slišijo po kožuhi, kteriga je sam Benetek imel, pokati in čuti: „Me boš konjederca imenoval“; ko prideta k prvi hiši, slišijo priče čespljevo veje odločiti in vedno bolj gosto po kožuhi biti od ene strani z očitanjem: Me boš še konjederca imenoval“ in od druge strani z prosnjo: „Pusti me, roko imam že tako zlomljeno“. Potem poskusi pretepen uiti, pa zatoženi ga ujame, akoravno je pot zlo navzdol peljala, ga tukaj z odlomljenimi, nalašč za to napravljenimi čespljevimi vejami pretepa tako, da bližnji sosedi slišijo vedno stokanje z besedami: „Jezus Marija pomagajta! in od druge strani: „Jezus in Marija ti nista dala konjederstva in rekla mene konjederca imenovati“. — Ko so začeli bližnji sosedi upiti, ki si niso upali njemu nasproti postaviti, ker so se bali tepeni biti, je zatoženi nehal tepsti, in se je godernjaje navkreber naravnost proti domu podal. Še le potem pogledajo priče na tleh ležečiga Benetka, ki je bil ves kervav in je le nekatere besede še govoril; spravijo ga domu, kjer je že čez dve uri, brez da bi se bil potem še kaj zavedel, dušo pustil. — Po zdravniškem pričevanju je Benetek zavolj ran na glavi, obrazu in obeh ramah in zavolj pretresenja, posebno pa zavolj tega, ker so mu bile na zadnji strani glave dve kosti preklane, moral umreti. — Zavolj tega k opravičenju poklican, ne taji hudodelstva, on je pri prvem preiskovanju clo zagotovil, kakor tudi pri glavni obravnavi, da mu vest pravi, da je on Sluga zavolj besede „konjederc“, ktero je on nase obernal, pretepal in ubil, in zavolj tega se je tudi sam pri sodništvu zatožil. On pa terdno pri tem obstane, da je bil takrat, ko je to storil tako pijan, da ni vedel, kaj da je delal, in da se tudi ne ve spomniti na vzroke in doprinešenje tega hudodelstva. On tudi taji, da je svoji ženi na večer po doprinešenem hudodelstvu rekel, kaj da se mu je zgodilo, ki je pa pri prvem preiskovanju s tem, da se je odpo vedala postavne pravne pravice, ktero je imela, to poterčila in se je še le pri glavni obravnavi te pravice poslužila. — Nekoliko prič, kterih je bilo 16 h glavni obravnavi poklicanih, je pri glavni obravnavi v prid zatoženiga govorilo, kar se pri prvem preiskovanju ni zgodilo, pred kot ne da zavolj tega, ker se jim je zatoženi smilil, ker je že $\frac{3}{4}$ leta v ječi sedel, in ker se mu je na obrazu ječni zrak tako poznal, da so ga komaj spoznale.

Zagovornik, kteriga smo že enkrat pohvalili, si je prizadeval v izraznem, dobro preudarjenem govoru mirno dokazati, da je bil zatoženi tako pijan, da čisto nič ni vedel; samo to bi bilo želeti, da bi bil razločivne okoljsine bolj povzdignul, in da bi bil nekoliko visok govor zavolj zastopnosti porotnikov bolj primerno speljal. C. k. državni pravdnik je ostal pri svoji tožbi. — Predsednik, svetovavec deželni sodništva, Braulić je potem vse okoljsine kratko zastopno in nestransko povzel in porotnike podučil. Porotniki so na prvo vprašanje, če je Sluga kriv, da je hudodelstvo uboja doprinesel, enoglasno „kriv“, in na drugo če je bil Sluga tako pijan, da ni vedel, kaj

da je delal, „ne“ odgovorili. Sodništvo je tedaj Ignaca Sluga tri leta v teško ječo obsodilo, ki je razsodbo zaslišal in vedel, da je kriv.

Vse se je v nemškem jeziku obravnovalo in po tolmaču od besede do besede tudi po slovensko napeljalo; toraj je bila pa tudi obravnava težavna in dolgočasna in je toliko časa terpela!

Avstrijska.

Njegovo veličanstvo, svitli cesar bi znal že o začetku prihodnjiga mesca na Hervaško in Slavensko iti. Pravijo tudi, da bo on pri tej priložnosti vojvodino obiskal.

* 17. t. m. so Slovani na Dunaju praznik sv. Cirila in Metoda praznovali.

* Nekdajni minister pravosodja Anton vitez Šmerling je zvoljen za prviga senatniga predsednika najvišjiga in kasationalniga sodništva **Serbsko.**

„Vojvodjanka“ naznani, da mislijo od noviga Bečeja, do veliciga Bečkereka vodotoč skopati na banaški strani, s kterim se bo Francov vodotoč za Bečkerekam zvezal.

* „Srbske novine“ zagotovijo, da so bo vojvodina z nova vpravna in da je vpravna na Dunaju že gotova, ktero bo general Mayerhofer sam na Serbsko prinesel. Politiška gosposka bo cesarsko deželno poglavarstvo. Dežela se bo v tri okrožja razdelila: v serbsko, romansko in nemško. Politiški poglavarji teh okrožij, namreč: serbski podvojvoda, romanski kapitan in nemški nadžupan bodo na enaki stopnji pod deželnim poglavarstvom stali.

Horvaška.

Društvo za „jugoslavensko povestnico“ je ravno prvi zvezek jugoslavenske zgodovine pod vodstvom mnogo zasluženiga Ivana Kukuljevića izdalo. To zbirko moramo vsakimu prijatlu jugoslavenske zgodovine zlo priporočiti. Izdalo se je na deželne stroške; ban sam je za to 500 gold. podaril. Delo ima več razdelkov. Eden naj bolj zanimivih sestavkov je gotovo hervaška kronika iz 12. stoletja. Za izdajo te kronike so porabili rokopis iz Vatikana v Rimu in drug rokopis, kteriga je društvo dobilo po prizadevanju Stankota Vraza.

Imeniten je potem tudi zapisnik dragotin in imetja grofa Zrinia iz Čakaturna, zapisnik rokopisov, ki so podlaga jugoslavenske zgodovine. Za zgodovino tiskarstva je imenitno napeljanje jugoslavenskih tiskarjev v 15. in 16. stoletju.

Vidi se, da je bilo posebno v Benetkah mnogo Slavenov tiskarjev. Opomnimo potem latinske postave mesta Zagreba od leta 1242 do leta 1429. Zgodovina Vil je tudi zlo prijatna.

Društvo šteje zdaj 258 udov, kterih vsak na leto 2 gold. plača. Med njimi je 26. častnih udov, kakor: Hammer-Purgstall, Šafařík, Palacky, Wocel, brata Grimm, Fallmeyer in Robert Cyprien iz Pariza.

Delavnost društva, ki se ne peča samo z zgodovino Hervaškiga, Slavenskiga in Dalmatinskiga, ampak tudi Serbskiga, Bosniškiga in Bulgarskiga, moramo zlo pohvaliti, ker bodo zadeve, nrave in navade Jugoslavenskiga mnogo pripomogle k zgodovini celiga Slavenstva. Naj društvo začeto delo jako doversi.

Česka.

Dr. Kollar popisuje razun slovanske starožitnosti stare Italije tudi panganske bogove, ktere je v Meklenburgu pregledal. To poslednje delo bo dal na stroške velikiga vojvoda Meklenburškiga v nemškem jeziku na svitlo.

* 6. aprila se bo praško-draždanska železnica odperla.

Ogerska.

Na Temišvarskem gimnaziju ste bile dve stolici za serbski in romanski jezik od ministertva uka napravljene.

Lombardo-beneško kraljestvo.

Iz Milana se piše, da je zima ondi tako gorka, da bodo travnike ravno zdaj že v tretje to leto kosili, in potem se sme še upati, da to leto še 16 krat do 18 krat.

Tuje dežele.

Bosna.

„Osservatore dalmato“ naznani, da se Seraskier Omer paša z 6000 vojaki in 7 topovi 6. t. m. v Posušje na dalmatinsko mejo prišel in da se je potem v Krajno obernal. Še dva druga oddelka gresta po drugi poti v Krajno. Pred kot ne, da sta to vojaška oddelka Mustafa pašata Melemendžia, ki je iz Tuzle prišel in se proti Jaici obernal, med tem ko se je general Ali paša z dvema četama proti Skander Vakupu napotil.

Turška Serbska.

Gospod Miloš Popović, vrednik in izdajatelj „srbskih novin“ bo spomladi o svetem Jurju v Belgradu bukvarno zalogo odperl. On se je prizadeval z vsimi večimi mesti v Evropi v zvezo stopiti, posebno z Rusijo, kar bo slavenskimu slovstvu gotovo v veliko podporo, ker na celem Jugoslavenskem ni nobene prave bukvarne zaloge.

Nemška.

Novo francosko pismo zoper vesolni pristop Avstrije k Nemčiji je prišlo. „Journal des Debats“ naznani, da Porusija tirja razdeljenje predsedništva in šest glasov za maledržave, med tem ko Avstrii dva glasa dovoli.

Turška.

Privatno pismo iz Kaire pravi, da zadeve med turško in egiptovsko vlado niso poravnane, vendar pa se ni še bati, da bi se tako zmedle, da bi vojska vstala.

Francoska.

Francoska vlada je v vradnem delu časopisa „Constitutionnel“ naznanila, da se imajo vsi beguni iz Švajca spraviti. Kako se to vjema z dogodbo, da hodijo vojaki, da bi se uperli, ako bi se kaj zoper Švajco započelo, na mejo, kjer jih bo skoraj 12,000 zbranih?

Azija.

Puntarija na Kitajskem se ni vdušena. Kitajski vojaki so sicer v Quansi vstajnike zmagali; pa na otoku Hainan se je nov punt unel, kjer je 10,000 prebivavcov za orožje prijelo. Dva vojaška oddelka sta bila zoper vstajnike poslana; prvi se je z njimi pobratil, drugi je bil pa pobit in se je razšel.

Ljubljanski novičar.

Včeraj popoldne ob treh so se zbrali ljubljanski mestni svetovavci v hiši mestniga poglavarstva k volitvi noviga mestniga župana, ker je gospod Ambrož dragovoljno odstopil. Vprvo je dobil kupec gospod Baumgartner 11 in doktor zdravništva gospod Čuber 10 glasov. Zavolj tega se je moralo v drugo glasovati. Predenj se je pa to storilo, sklenejo svetovavci se pol ure pomenkovati, da bo v drugo volitev toliko bolj gotovo končava. Pri drugem glasovanju dobi tedaj gospod Baumgartner 17 glasov in gospod doktor Čuber 11; tedaj je bil prvi za župana izvoljen. Ker ga pa ni bilo pričjočiga, je bilo sklenjeno, ga vprašati, če županstvo prevzame ali ne, kar mora v 48 urah gospodu Čubru naznani, da se bo, ako ne bi hotel županstva prevzeti, prihodnji četertek volitev ponovila. C.

Vradni list št. 10. k ljubljanskim časniku.

Št. 2069/1345/H.

(35.) 1

Oznaniilo.

Visoko ministerstvo kupčije, obertniije in javnih stavb je po razpisu od 23. februarja t. l. št. 1345 H po odločbah najvišjiga pa-tenta od 31. marca 1832 samo sledeče pri-levilgije podeliti za dobro spoznalo.

1) J. N. Wagner-u, kupeca v Berni št. 84, po Paulu Löve-u žgajnarju na Dunaju, Altlerchenfeld št. 5, za poboljšanje navadniga žganja in sicer tako, da je dober kakor fran-coski vinski cvet; za eno leto. Da se najdba na skrivnem ohrani, se je poprosilo. V javnim zdravlju, ako se to pooblastjenje rabi, nič ne škodje. — 2) Ravno temu za najdbo nove, prav lepo dišeče vode „Berno-cesarska voda“ imenovana, ktera tako imenovano Kölnsko vodo nepotrebno stori; za eno leto. Da se najdba na skrivnem ohrani, se je poprosilo. V javnim zdravlju, ako se to pooblastjenje rabi, nič ne škodje. — 3) Franc Seyfried, kontrolor v c. k. magazinu Havanah-smodk, na Dunaju Alservorstadt št. 103, za najdbo tobačnih in smodkinih pip iz Gutta-Perche; za eno leto. Da se najdba na skrivnem ohrani, se je poprosilo. V javnim zdravlju, ako se to pooblastjenje rabi, nič ne škodje. — 4) Wilhelm žlahtni Würth lekar, na Dunaju Landstrasse št. 705, za poboljšanje Würthoviga kleja za zobe, ki je 27. januarja 1836 privilegij za-dobil, votle zobe zamašiti in tinktura zobe čiste ohraniti; za pet let. Da se najdba na skrivnem ohrani, se je poprosilo. V javnim zdravlju, ako se to pooblastjenje rabi; nič ne škodje. — 5) Francu Engler-u, ki prideluje žgana pijače, v Fünflhausu pri Dunaju št. 188, za poboljšanje navadniga žganja, tako da je clo bolj prijeten in okusen kakor fran-coski; za eno leto. Da se najdba na skrivnem ohrani, se je poprosilo. V javnim zdravlju, ako se to pooblastjenje rabi, nič ne škodje. — 6) Jovan Filip Evichsen-u, mehaniker, na Dunaju Wieden št. 68, za poboljšanje dratnih žebeljskih mašin, tako da se vsakbart, ko se zaverti, mnogo čavelnov, žebelčkov ali iglic, namreč šest popolnoma zdelanih naen-krat naredi in sicer v eni sekundi brez vsa-ciga truda, med tem ko dozdajne mašine eno samo naredi; za pet let. Da se najdba na skrivnem ohrani, se je poprosilo. Tuj revers je tukaj. — 7) Filipu Goldsmidt-u kupcu, v Berolinu, zdaj na Dunaju v mestu št. 941, za najdbo elastičnih vratnih zaperavnic, ki vrata same zaprejo, ko jih človek spusti, brez da bi kak ropot napravile, ki se dajo na vsake vrata od zunaj in znotraj tako rekoč za kinc napraviti, zamorejo se preč vzeti, kadar kdo hoče, so veliko manjši, kakor nasprotna teža in jeklene peresa in bolj po ceni, kakor vsaka taka dozdajna naprava; za eno leto. Da se najdba na skrivnem ohrani, se je poprosilo. Tuj revers je tukaj. — 8) Gustafu Pfann-kuche-u, c. k. privilegirani fabrikant, na Du-naju Landstrasse št. 514, za najdbo z mašinami iglice in žebličke popolnoma zagotovljene iz vsake sorte rude delati, brez da bi bilo potreba kake roke pri tem rabiti; za eno leto. Da se najdba na skrivnem ohrani, se je prosilo.

Ljubljana 10. marca 1851.

Gustav graf Chorinsky l. r. deželni poglavar.

Št. 835.

Oznaniilo.

(39.) 1

Most čez Savo pri Verijah spet narediti, se je po oznanilu tukajšne vradniije od 9. ja-nuarja 1851 št. 113, dražba na 19. januarja 1851 odločila.

Ker k tej dražbi ni nikogar bilo, bo 2. aprila 1851 spet dražba v hiši okrajniga po-glavarstva ob 10. dopoldne.

K dražbi se tisti, ki mislijo to prevzeti z pristavkam povabijo, da je za delo na skalovju 13 gold. 50½ kr. za zidarsko delo in pri-
pravo 72 „ 41 „
za tesarsko delo 619 „ 41 „
za kovaško delo 15 „ 13 „
odločenih, in de se zamore v tukajšni vradni pregledati popis stavbe, vzeta mera, prera-čun stroške in dražbine pogodbe.

C. k. okrajno poglavarstvo. Ljubljana 6. marca 1851.

Št. 3261/104

Oznaniilo.

(38.) 1

Glede učniga načerta c. k. višje kmetijske šole v ogerskem Altenburgu za poletno polo-vico 1851.

Poletna polovica višje kmetijske šole v ogerskem Altenburgu se začne 22. aprila in neha se 15. septembra. Učni načert zapopade to polovico sledeče predmete.

I. Glavni predmeti:

Poljedelski poduk, posebno sajenje želiš, ravnanje s travniki, gojzdi in cenitev lesa; rejo goveje živine in prideljevanje svile, kme-tijsko-tehničke obertniije; djanski uk oskerb-nišva in djanski uk zemljoznanja za sajenje sadja, tert in sočivja.

II. Temeljni in pomočni predmeti.

Poljedelsko ločbo, vaja v poljedelskim ke-miškim razkrojenju, živinoznanstvo, živino-zdravništvo, meteorologija, posebna botanika, mehanika, geometrija z poljomerstvom, risanje in kmetijsko stavboznanstvo.

V pomoč se bodo razun zbirki in kemiških in tehniških delavnic porabile poskušne in vajne polja, botaniški vert, drevesna šola učilnice, razprostranc oskerbništva nadvojvodove z raz-nimi tehniškimi in poljedelskimi napravami; po-tem hoja na druge posestva, fabrike, pogovori o znanstvih in djanskih predmetih.

Kdor hoče v to napravo stopiti, od tega se tirja, da se skaže da je obiskoval višji gimnazij ali realno šolo ali se v natorskih zna-nostih podučil, da naznani ponudbe, ki so mu prišle o praktiškem izobraženju za kmetjstvo; potem je treba, da skaže dobro zaderzanje. Celi poduk dve leti terpi. V šolo stopiti se zamore ali spomladi, ali jeseni.

Za vsako obeh prvih polovic se za poduk in porabo naprave 40 gold. v srebru, od tretje polovice in naprej pa le po 20 gold. v srebru plača.

Za nepremožne, ki imajo vse potrebne lastnosti v to napravo vzeti biti, je deržava in tudi njegova cesarska svitlost, gospod nad-vojvoda Albrecht nekoliko mest odločil, tudi so za take milodari vstanovljeni.

Vodstvo na vprašanje bolj natanjkih raz-mer naprave, kakor tudi glede stanovališč v mestu ogerskim Altenburgu, radovoljno vsa-cemu to reč bolj na tanjko naznani.

Ogerski Altenburg 10. februarje 1851.

Vodstvo c. k. višje kmetijske učilniše na-prave.

Dr. Papst,

c. k. oddelčni svetovavec.

Št. 330.

I z p i s

(40.) 1

iz sejniga zapisnika kupčijske in obertniške zbornice za krajnsko kronovino od 14. marca 1851.

Sejo je odperl ob treh popoldan predsed-nik zbornice, gospod Lambert Lukmann.

Najpopredse je posvetovalo v načertu opravi-lniga reda za kupčijsko in obertniško zbor-nico; govoril je gospod Dragotin Kranč, vodja fabrike. Načert je bil kakor nasvetovan, le prav malo premenjen, sprejet in se bo, ko bo od ministra kupčije poterjenje zadobil, po tisku naznanil in razdelil. Potem se je pogo-varjalo od stanovališe po §. 40. začasne postave za kupčijske zbornice, ki odloči, namreč: da je občina, kjer je kupčijska zbornica, zavezana prepustiti za to potrebno stanovališe in za po-trebno pripravo skerbeti. Na podlago te po-stave gospod Samasa namestnik predsesnika predloži zavolj tega dopisati ljubljanskimu prepstojništvu, kar se je popolnoma poterdilo. Gospod kupec J. N. Mühleisen govori o plači tajnika, kteriga bo potreba izvoliti, in o plači služabnika. Predlog plače za tajnika se je sprejel, služabniku je bila pa plača povi-sana. S tajnikom pogodbo stori se je odbor zvolil, ki obstoji iz gospodov: Kranč, Hol-čer, Blaznik in Czerny. Potem se je taj-nik volil in enoglasno dr. Vincenc Klun izvo-lil. Ker bo po smislu novih predpisov 27. t. m. nova volitev merkantilnih in menjavno-sodniš-kih prisednikov za c. k. deželno sodništvo v Ljubljani, so bili za zaupne može pri tej vo-litvi udi zbornice, gospod Holčer, Mühl-eisen, Aichholeer in Hudavernik zvo-ljeni.

O vprašanju gospoda ministra kupčije glede dneine delavcov pri poljedelskih in obertniških rečeh, kakor tudi obstoječih naprav za pod-

poro delavcov, se je v zboru govorilo in ime-novanimu gospodu ministru se je to naznaniilo. Druziga posebniga odloga ni nobeden storil.

L. Lukmann,
predsednik

Dr. V. Klun,
tajnik.

Št. 562.

Oznaniilo.

(37.) 1

Visoko c. k. višje vodstvo za kuminiakcio je na predlog z razpisam od 27. januarja t. l. št. 743/F. za dobro spoznalo, de zamorejo tudi neposredno na cestah Male poš obsto-ječe pošne ekspedecie popotnike v Male pošte sprejemati proti tem, de se sledečih odločb derže.

1. De se smejo popotniki od teh pošnih ek-spedicij v Male pošto vzeti, ako je v vo-zovih dovolj prostora zanje.
2. De pošne ekspedecie sicer do vsake na cesti zadevajoče Male pošte ležeče pošne vradniije zamorejo popotnike po pošni po-staji sprejeti, vendar ne dalej, kakor do konca Male pošte.
3. De pošne ekspedecie od popotnikov, ktere na vozove vzamejo, vozino po pošnih mi-ljah od kraja pošne ekspedecie do pošne vradniije z pošno postajo tirjajo, do ktere se popotniki z Male pošto peljejo.
4. De imajo tisti popotniki, ki se peljejo z Male pošto do kraja kjer je le pošna ekspedicia in ne pošna postaja, vo-znino vsakbart do pošne postaje, ki perva za zadevajocim krajem pošne ekspedecie leži, odrajtati.

Tedaj imajo pravico popotnike na Male pošto jemati:

C. k. pošne ekspedecie v Radičah za kraj do Zidaniga mosta potem do Zagreba in Siska.

V Višnjugori do Ljubljane in Karlovca

V Senozeču " " Tersta

To se s tem pristavkam očitno naznani, da je doba, ki ta naredba veljavo zadobi na 1. aprila postavljena glede pošnih ekspediciij v Radičah in Višnji gori, med tem ko je pošna ekspedicia v Senozečah že popred to pravico imela.

C. k. pošno vodstvo

Ljubljana 3. marca 1851.

Hofmann l. r.

Št. 149.

Oznaniilo.

(36.) 2

Podpisano c. k. pošno vodstvo se je na-menilo z 1. aprilam t. l. pošto po voznom potu, ki bo vsak teden trikrat med Kočevjem in Čer-nomljem šla, vstanoviti.

Ta vozni pot bo tiste dni, ko pride ko-čevsko-ljubljanski vozni pot, tedaj v četertek, v soboto in pondelik, iz Kočevja šel in do 4. zvečer v Černomelj prišel, torej se pridružil černomljo-metliški pošti ki ob 5. zvečer odide.

Pot bo potem v Černomlju prenočil in drugi dan potem ko pride metliško-černomeljska pošta in se pripeljane reči pregledajo, se spet v Kočevje povernul.

Zavolj te nove naprave, bo pošna ek-spedicia v Kočevju od te dobe in do naprave c. k. pošne ekspedecie v Poljanah, Starim tergu ali Predgradu z c. k. pošno vradniijo v Černomlju neposredno pisma in liste voznje pošte zamenjavala.

Kar se s tem sploh naznani.

C. k. pošno vodstvo v Ljubljani

12. marca 1851.

Hoffmann s. r.

Št. 631/851.

Oznaniilo.

(31.) 3

V Kropi na Gorenkem se je z 1. marcam c. k. pošna ekspedicia vstanovila.

Ta pošna ekspedicia se ima pečati z pre-iskerbovanjem pisemskih in voznopošnih po-slatcev do treh liber teških, in v vsakdanjo zvezo stopiti po pešnem potu z c. k. pošno ekspedecio v Radolci.

Kar se s tem sploh na znanje da.

C. k. pošno vodstvo.

V Ljubljani 4. marca 1851.

Hoffmann l. r.

(34.)

Oznaniilo.

2

V Ljubljani v Blatni vasi pod hisno štev. 126 je novo in pravo seme Lucernske (nem-ske) detelje na prodaj in se dobi funt po 24 krajcarjev.